

ข้างเขาดิน

พ.ท. หญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

วันนี้จะเล่าถึงวัดต่าง ๆ ที่ได้ไปเที่ยวชมในประเทศไทยญี่ปุ่น ก่อนที่จะเล่าต่อไปคงจะต้องขอภัยท่านผู้อ่านว่า การที่ข้าพเจ้าเขียนคอลัมน์นี้เป็นการมาคุยกับท่านผู้อ่าน เรื่องที่คุยก็คงไม่พ้นประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าได้พบได้เห็น บางเรื่องก็มีแง่คิดที่ข้าพเจ้าเห็นเป็นประโยชน์ไม่ควรจะเก็บความรู้ไว้แต่ผู้เดียวเนื่องจากระยะเวลาที่หนังสือจะออกแต่ละครั้งห่างกัน เรื่องที่เขียนขึ้นไม่สู้ทันสมัยนักและอาจจะข้ามไปข้ามมา เช่น ขณะนี้เขียนเรื่องประเทศญี่ปุ่น ซึ่งข้าพเจ้าได้ไปเห็นมาเกือบปีแล้ว ยังเล่าไม่จบก็ชักลืมนะนี่ข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องเมืองญี่ปุ่นไปก่อน หากว่ามีเรื่องอื่นที่น่าสนใจจะขออนุญาตเปลี่ยนเรื่องทันที

วันที่ 14 ตุลาคม 2526 พวกเราไปกามาคุระ ได้ไปนมัสการไดบุทสุ หรือพระองค์ใหญ่ อยู่กลางแจ้งไม่มีวิหารคลุม ได้ทราบภายหลังว่าในอดีตเคยมีแต่ว่าพังไปเสียแล้ว เมื่อไปถึงพระชาวญี่ปุ่นแต่งกายเต็มยศมาคอยต้อนรับ พาไปนมัสการพระพุทธรูป ท่านผู้นี้เป็นพระนิกาย Jodo หรือนิกายสุขาวดี ซึ่งเป็นพุทธศาสนานิกายหนึ่งนับถือพระอมิตาภะ เน้นความศรัทธาว่าทำให้สำเร็จได้ พระพุทธรูปเป็นสำริด มีสนิมเขียว ดูเหมือนจะหล่อเป็นชิ้นๆ และประกอบกันเข้า พระเล่าว่ามีคนไทยศรัทธามานมัสการอยู่เป็นประจำ และมาปรารภกับท่านว่าอยากจะเปิดทองให้สวยงาม และขอมาสร้างอาคารเพิ่มเติม ท่านต้องชี้แจงไปว่าทางรัฐบาลญี่ปุ่นได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานที่ไม่ให้ใครมาต่อเติมหรือเปลี่ยนแปลง ขนาดกลับบัวที่ฐานยุคซึเริ่มสร้างเมื่อ 300 ปีมาแล้วยังไม่เสร็จถึงเวลานี้รัฐบาลยังไม่อนุญาตให้ทำให้เสร็จ ท่านบอกว่าจะจริง ๆ แล้วท่านเห็นว่าเป็นสนิมสีเขียวเช่นนั้นสวยกว่าปิดทอง ข้าพเจ้าไปไหว้พระด้วยรูปไทยที่เตรียมเอาไปจากเมืองไทย และไหว้เผาก่ายานอย่างญี่ปุ่นด้วย วันนั้นมีคนมามากส่วนใหญ่เป็นครูพานักเรียนมาดู แม้แต่พวกพ่อแม่ก็เอากลูกถูกติดหลังมาด้วย

พระพาเข้าห้องรับรองเพื่อสนทนากัน ข้าพเจ้าถวายผ้าไตรแบบที่ถวายพระไทยเพื่อให้ท่านเก็บเป็นที่ระลึก หลังจากนั้นออกมาข้างนอกดูต้นสนที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงปลูกไว้เมื่อครั้งก่อนครองราชย์ (เมื่อเสด็จกลับจากศึกษาที่ประเทศยุโรป) บางคนบอกว่าต้นนี้ไม่ใช่ต้นจริง ต้นดั้งเดิมที่ทรงปลูกนั้นตายไปแล้วที่เห็นเป็นหน่อ และมีอีกต้นหนึ่งที่ทรงปลูกเมื่อครองราชย์แล้ว

ในบริเวณนั้นมีบ่อน้ำมนต์ซึ่งเขาถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์และขอลูกได้ด้วย

จาก “วัดพระโต” พวกเราพากันไปที่วัด Enkakujji ซึ่งเป็นวัดในพุทธศาสนานิกายเซ็น เจ้าอาวาสวัดนี้แต่งกายอีกอย่างหนึ่ง เพราะต่างนิกายกับวัดแรก วัดนี้สร้างเลียนแบบศิลปะจีนประมาณ 700 ปีมาแล้ว สังเกตได้ว่าเป็นศิลปะแบบจีนคือหน้าต่ามิกกรอบ ถ้าเป็นศิลปะญี่ปุ่นแท้ ๆ จะไม่ทำเช่นนั้น ลวดลายไม่ทำเป็นปลาเพลิง เมื่อจะเข้ามีความรู้สึกว่าธรรณีประดุสงมาก การก่อสร้างทำอย่างวิจิตรพิสดารจริง ๆ เจ้าอาวาสก็เป็นนักวิชาการผู้มีความรู้สูงทั้งในด้านศิลปะและการพระศาสนา น่าเสียดายที่ไม่มีเวลาสนทนากับท่านจริง ๆ จึง ๆ เพราะมงกุฎราช-

กุมารและมงกุฎราชกุมาริท่านจะมารับไปรับประทานอาหารกลางวัน ทราบว่ามีผู้เชิญท่านไปปาฐกถาเกี่ยวกับนิกายเซ็น และมีผู้มาศึกษาความรู้จากท่านอยู่เนื่อง ๆ

สิ่งต่าง ๆ ในวัดที่พอจะจำได้มีพระพุทธรูปทรงเครื่อง ทราบว่าเป็นพระศากยมุนี เป็นศิลปะกามาคุระเหมือนพระโตที่ไปนมัสการมาเมื่อสักครู่นี้ (เคล็ดลับในการดูสมัยพระกามาคุระคือจะดูเหมือนว่าเป็นพระมิหนวด) พระองค์นี้ทำเป็นโพรงคนเข้าไปข้างในได้ (แต่จะเข้าไปทำอะไรก็ไม่ทราบ) พระเนตรทำด้วยหยก ข้างหน้าวางแผ่นป้ายพระจักรพรรดิ มีสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ถือว่าเป็นสถานที่สำคัญที่สุดของเมือง

โชกุนผู้สร้างวัด Enkakujji นี้อุทิศสวนกุศลให้วิญญานทหารผู้ล่วงลับ ภายหลังได้ออกบวชเป็นเจ้าอาวาส เป็นที่นับถือของคนจำนวนมาก จึงมีรูปจำลองตั้งไว้

วัดทั้งหลายที่ข้าพเจ้าได้ไปในญี่ปุ่นล้วนแต่สร้างอย่างสวยงามในด้านศิลปกรรม มีเรื่องที่น่าสนใจทางประวัติศาสตร์ แต่เฉพาะที่วัด Enkakujji นี้ สิ่งที่มีค่ายิ่งซึ่งรู้สึกได้คือความร่มเย็นเปรียบได้กับวัดป่าของไทย บริเวณวัดมีต้นไม้สูง ๆ อยู่บนภูเขา พุทธศาสนานิกายอื่น ๆ นั้นนิยม

ประดับประดาไว้ให้สวยงาม เช่น มักจะมีภาพฝาผนัง แต่วัดเขีนนิยม ความเรียบง่าย ธรรมชาติงดงาม ภาพที่เห็นคือภาพที่มองผ่านหน้าต่าง จะเห็นต้นไม้ใบหญ้าสีเขียวสดใสใน ถอุโบสถไม้ผลิ หิมะขาวสะอาดในฤดู หนาว อาคารที่สำคัญหลังหนึ่งคือห้อง ทำสมาธิเฉพาะสำหรับพระเถระ จะมี พระมาทำสมาธิครั้งหนึ่งประมาณ 20 รูปจากทั่วประเทศ คนธรรมดา ถ้าเรียนสมาธิถึงขั้นหนึ่งก็อาจจะขึ้น มาได้ มีสถานที่ฝึกสมาธิสำหรับคน

ธรรมดาจะมีพระคอยแนะนำ บางครั้ง ผู้ที่อยากรู้ก็มาเรียนธรรมะด้วยวิธี ปุจฉาวิสัชนา หอฝึกสมาธิสำหรับพระ เป็นห้องโล่งๆ มีเสื่อปู ในช่วงการ ฝึกสมาธิจะนอนอยู่ในห้องนี้เลย ที่นอนเป็นผ้าห่มพับซ้อน พระนอน ตรงกลางจะมีครูสอนคอยเคาะระฆัง และกรับสัญญาณว่าควรทำอะไร ช่วงนั้นผู้ฝึกสมาธิจะพูดไม่ได้เลย ระหว่างนั่งสมาธิครูจะคอยแผ่ดู ถ้าใครเผลอหลับไปจะถูกตีหลัง คนที่ ถูกตีไม่มีโกรธเคือง รู้ว่าครูตั้งใจ

ช่วย ที่วัด พระให้เณรแสดงการดัก น้ำ แสดงความเป็นอยู่เรียบง่าย ชีวิต เรียบง่าย ธรรมชาติที่งดงาม เสียง เคาะจังหวะ ล้วนทำให้จิตเกิดสมาธิ อันจะเกิดเป็นปัญญาสืบต่อไป

วันที่ 21 ตุลาคม 2526 นั่งรถ ไฟไปเมืองนารา รถไฟที่นั่งไปเป็น รถไฟเอกชน ใช้เวลาประมาณครึ่ง ชั่วโมง มีเทศมนตรี รองผู้ว่าราชการ จังหวัด เจ้าหน้าที่ Research Centre หรือหัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ข้าพเจ้า เยี่ยมถึงมาแล้ว วัดแรกที่ไปชมคือวัด

โทไดจิ เจ้าอาวาสรับตามเคย ท่านอธิบายว่าวัดนี้สร้างใน ค.ศ. 752 ถูกไฟไหม้ 2 ครั้ง ที่เห็นอยู่ในปัจจุบันสร้างใน ค.ศ. 1709 ตัวอาคารสร้างเหมือนเดิม ประติมากรรม 1 ใน 3 ของประตูโบสถ์เก่า กว้าง 57 เมตร ยาว 32 เมตร สูง 48 เมตร เขาว่าโบสถ์เป็นเรือนไม้ใหญ่ที่สุดในโลก ถือว่าเป็นสมบัติของชาติ ะยะนี้มีคนมามากเพราะเป็นช่วงเวลาที่เขาจัดให้นักเรียนมาทัศนศึกษา เมื่อ ค.ศ. 1973 - 1980 เปลี่ยนหลังคาทั้งหมด กระเบื้อง 110,000 แผ่น เขาบอกว่ารวมกันแล้วน้ำหนักกระเบื้องประมาณ 1,500 ตัน ทางเดินทำด้วยหินจากประเทศต่าง ๆ หินสีดำมาจากอินเดีย หินจากจีน เกาหลี และหินของญี่ปุ่นเอง หน้าที่วัดมีตะเกียงสำริดสร้าง ค.ศ. 752 เป็นสิ่งเดียวของสมัยก่อนที่ยังคงเหลือ วัดนี้ถือว่าเป็นปลายทางผ้าไหม (Silk route) ฉะนั้นจึงได้อิทธิพลจีนมาก ข้างหลังวัดมีคลังเก็บสินค้าต่าง ๆ แต่เข้าดูไม่ได้เพราะสำนักพระราชวังเป็นผู้ควบคุม

เข้าไปดูในพระวิหารเป็นพระสำริดสูง 15 เมตร ตรงบัวมีลวดลายภาพเขียนเหลืออยู่เล็กน้อยแต่ดูรูปไม่ออก ในหนังสือบอกว่าเป็นโลกในอุดมคติตามคัมภีร์พุทธศาสนิกาย Kegon ผู้สร้างคือ จักรพรรดิโชมุ

พระเศียรของพระโสมพะไฟพร้อมพระอุโบสถ ที่เราเห็นอยู่นี้เป็นของสร้างใหม่เมื่อ 250 ปีมาแล้ว พระใหญ่องค์นี้ไม่มีสนิมเขียวเหมือนที่กามาคุระ เพราะอยู่ในหลังคาไม้เปียกน้ำ ลักษณะการสร้างพระนี้เห็นจะมุ่งหมายให้ดูจากที่ต่ำ จะเห็นได้จากองค์พระเล็ก ๆ ที่อยู่รัศมีของพระองค์ใหญ่ จะสร้างให้ใหญ่ขึ้น ๆ จนกระทั่งส่วนที่อยู่ใกล้ที่สุดหรือส่วนบนสุดนั้นมีขนาดเป็นสองเท่าขององค์ที่อยู่ด้านล่าง วิธีนี้เป็นเทคนิคของช่างโบราณ เช่นเดียวกับวิธีการเขียนภาพฝาผนังของไทย รัศมีของพระพุทธรูปที่กล่าวถึงนี้ทำด้วยไม้

สองข้างของพระพุทธรูปมีรูปพระโพธิสัตว์ทำด้วยไม้

พิจารณาดูภายในพระวิหาร พระโธนี่ก็รู้สึกว่าเป็นวิหารใหญ่มากถึง 5 ห้อง ลักษณะทางสถาปัตยกรรมได้อิทธิพลจีน มุมหนึ่งของวิหารมีหุ่นจำลองให้เห็นลักษณะวัดสมัยก่อน หลวงพ่อที่เป็นผู้อธิบายบอกว่าเห็นได้ว่าขนาดของวัดแต่ก่อนใหญ่กว่าขนาดวัดในปัจจุบัน โบราณวัตถุที่ยังคงเหลือมาคือประตูด้านใต้ ซึ่งเป็นประตูที่จักรพรรดิเข้าเวลา มาวัด พระโพธิสัตว์ในวัดนี้จะเป็นปางประทานพร ปีกหนึ่ง ๆ มีคนมากมาย การประมาณ 3 ล้านคน

ในตอนบ่ายวันเดียวกันไปวัด

Horyuji เจ้าอาวาสพาไปวัด ซึ่งเป็นวัดเก่ามาก สร้างมา 1,350 ปี ส่วนที่เก่าที่สุดคือทวารบาล 2 ตัวสร้าง ค.ศ. 720 เป็นเทพที่คุ้มครองพระพุทธเจ้า ประวัตินี้ของวัดว่า ค.ศ. 607 สร้างขึ้นใหม่ จะแน่นอนหรือไม่นักวิชาการก็ยังถกเถียงกันอยู่ แต่ก็เห็นกันว่าวัดนี้มีสถาปัตยกรรมที่ทำด้วยไม้เก่าแก่ที่สุดในโลก อาคารหลังนี้พอเห็นเป็นรอยว่าแต่ก่อนคงเป็นสีแดง เขียว น้ำเงิน เหลือง ขาว เดียวนี้เหลือแต่สีไม้ทำเป็นรูปเจดีย์ 5 ชั้น นอกนั้นมีของเก่าคือประตูโบสถ์ พระประธาน ในบริเวณยังมีสิ่งก่อสร้างอีก 49 หลัง พระพุทธรูป 3,500 องค์ เอกสารและเครื่องประดับอีก 32,000 ชิ้น

พระเจดีย์เป็นศิลปะสมัย Asuka (คริสต์ศตวรรษที่ 7) พระพุทธรูปสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 8 ข้างในพระเจดีย์ทำเป็นถ้ำ ทำจากดินเผา ใจว่าเป็นศิลปะที่เลียนแบบจากจีนอย่างที่ดีตุนหวง บันรูปพุทธประวัติตอนต่าง ๆ เช่น ทำทุกกริยาตอนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ ถวายพระเพลิง ปรีณิพพาน มีภาพลูกศิษย์ที่เป็นปุถุชนร้องไห้มีอาการต่าง ๆ มีรูปชีวกโกมารภัจ พระประธานสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 9 พระพุทธรูปองค์นี้เป็นพระพุทธรูปฉลองพระองค์เจ้าชายโชโตกุซึ่งพระโอรสเป็น

ผู้สร้างถวายเป็นรูปพระโพธิสัตว์สร้างด้วย
สำริด ลัทธิโชโตกุ (Shotoku) นี้
ถือว่า เจ้าชายโชโตกุ เจ้าลัทธิเป็น
พระพุทธเจ้า ในห้องมีภาพฝาผนัง
วาดรูปพระอมิตาภะ สีออกแดง
เขียนขึ้นใหม่หลังสงครามโลกครั้งที่
2 ตามแบบเก่า (ดีว่ามีคนลอกเอาไว้
เมื่อยังด้อย) มีรูปตุ๊กตาสมันารา
เช่น รูปพระที่คุ้มครองคนเดินทาง
รู้สึกว่าเขาพยายามรักษา
โบราณสถานของเขาดีมาก ใน
อาคารนั้นเขาห้ามสูบบุหรี่และห้ามถ่าย
ภาพเพราะกลัวจะเกิดไฟไหม้

วัดนี้มีพิพิธภัณฑ์ซึ่งรวบรวม
ของที่พบในวัดได้แก่เจดีย์เล็ก ๆ ที่

จักรพรรดิแห่งนาราส่งถวายวัด
ล้านอัน เพื่ออ้อนวอนขอความสงบ
ในประเทศ ในเจดีย์มีพระสูตรภาษา
สันสกฤตเขียนด้วยตัวญี่ปุ่น มีรูป
พระกวานอน (หรือกวนอิมหรือพระ
โพธิสัตว์อวโลกิเตศวร) ที่เก่าที่สุด
ในญี่ปุ่นทำด้วยไม้สร้างสมัย Asuka

ของที่เป็นชิ้นเอกเป็นตู้พระ
ธรรมประดับด้วยแมลงทับซึ่งญี่ปุ่น
เรียกว่า Tamamushi เท่าที่เห็นปีก
แมลงทับสีเขียวหายไปแล้ว
ดูในรูปยังมีอยู่มากกว่านี้ นอกจาก
นั้นยังมีภาพสีน้ำมันที่เก่าแก่ที่สุด
ด้านในเป็นรูปพระกวานอน ที่ดูเขา
วางรูปแมลงทับและตัวแมลงทับมา
เทียบ ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีแมลงทับของ

ญี่ปุ่นตัวยาวกว่าแมลงทับบ้านเรา
มาก

ในด้านศิลปะและประวัติ
ศาสตร์และการศาสนาวัดนี้น่าสนใจ
ที่สุด เสียหายที่ไม่มีเวลาพอที่จะดู
หรือถามให้ละเอียด

วัดสุดท้ายที่ได้ไปดูอยู่ที่เมือง
เกียวโตเรียกว่าวัด Sanjusangendo
อยู่ในเกียวโต (ข้าพเจ้าไปเมื่อ
วันที่ 22 ตุลาคม) สำหรับผู้ที่มารับที่
วัดนี้ไม่ได้ใส่ตำแหน่งว่าเป็นเจ้า
อาวาส เขียนว่าเป็นเลขอิการวัดจะ
หมายความว่าไว้วางใจหรือมรรค-
ทายกวัดก็ไม่ทราบ การแต่งกาย
ก็คล้าย ๆ พระ แต่เท่าที่ดูแล้วคนทำ
งานในวัดนี้รวมทั้งพวกที่ขายของ

อยู่ก็แต่งชุดอย่างนี้ทั้งสิ้น เลขา
ธิการพาไปที่ “เรือน 33” (คำว่า
San ju San แปลว่า 33) ซึ่งเขาอธิบาย
ว่าเป็นเรือน 33 ห้อง ที่มีร่องเท้า
แตะให้เราเปลี่ยน หรือว่าเราอาจจะ
ใส่รองเท้าหุ้มรองเท้าของเราอีกชั้น
ข้าพเจ้าคิดว่าการถอดรองเท้าชั้นนี้
การใส่รองเท้าคลุมอีกชั้นไม่ได้ ตัด
ปัญหาในเรื่องรองเท้าหายไปได้
มาก สำหรับความสะดวกในการเดิน
นั้นผู้หญิงถอดรองเท้าใส่รองเท้าแตะ
ของเขาจะดีกว่าถ้าคนไม่มากและ
รับรองได้ว่ารองเท้าจะไม่หาย ส่วน
พวกผู้ชายที่ใส่รองเท้าผูกเชือกใส่รอง
เท้าหุ้มของเขาสะดวกดี

วัดนี้เดิมผู้สร้างคือพวกตระกูล
ไทรา ใน ค.ศ. 1249 เกิดมีไฟไหม้
อีกสิบปีต่อมาจึงมีการสร้างใหม่
วิหารนี้มีพระประธานอยู่ตรงกลาง
มีพระโพธิสัตว์กวนอิมอยู่ 2 ด้าน
ข้างหนึ่งจำนวนประมาณ 500
ทั้งหมดนี้ทำด้วยไม้ของญี่ปุ่นเรียกว่า
ต้น Hinoki ลงรักแล้วปิดทอง พระ
ประธานมีเศียรมากที่สุดคือ มีประ
มาณ 11 เศียร พระหัตถ์ 40 ถือว่า
เกิดมา 25 ชาติ ชาติหนึ่งจะมีพระ
หัตถ์ 40 ข้าง รวมมี 1,000 ข้าง พระ
หัตถ์กลางพนมอยู่ พระหัตถ์ที่อยู่
ข้างๆ มีมากแต่ว่าเขาทำติดดูไม่น่า
เกลียด สำหรับเศียรนั้นเศียรอื่นๆ
เขาทำเอาไว้บนเศียรหลักดูแล้วงาม

ดีจริง ๆ ไม่ขัดตา

พระ 1,000 องค์นั้นตามคติ
ของศาสนาถือว่าเป็นอย่างเดียว
กัน จำนวนพันนั้นแสดงพระมหากษัตริ
ธิคุณ ในสมัยก่อนเชื่อกันว่ายิ่ง
สร้างสิ่งต่างๆ ไว้ในวัดมาก มีการ
ประดับประดามากยิ่งขึ้นได้บุญ หอ
ยาวๆ นี่แต่ก่อนมีการประดับประดา
อยู่มาก เมื่อก่อนนี้ที่หลังคาก็เคย
ประดับด้วยกระจกเพื่อสร้างบรรยากาศ
ให้ดูสวยงาม เมื่อมีแสงอาทิตย์
ส่องมาจะสะท้อนกับกระจกทอง

กลับไปดูพระประธานอีกก็จะ
เห็นว่ามียศมีรอบๆ ทำเป็นรูปพระ
โพธิสัตว์ 25 พระชาติ ด้านบนทำ
เป็นรูปพระอมิตาภะ เศียร 11 เศียร
ที่กล่าวมาแล้วจะแสดงอารมณ์ต่างๆ
11 อารมณ์ พระหัตถ์ที่ถือของต่างๆ
กันแสดงว่ามีวิธีช่วยให้นมนุษย์พ้นทุกข์
อยู่หลายวิธี

พระพุทธรูปอีก 1,000 องค์นั้น
ไม่เหมือนกันทีเดียว แล้วแต่ฝีมือช่าง
ที่มีอยู่ประมาณ 700 คน คิดเอาเอง
ว่าส่วนสำคัญๆ ข้างใหญ่คงจะทำ
เอง ให้ลูกน้องทำส่วนที่ไม่สำคัญ
นัก

ที่ระเบียงมีชื่อคนติดป้ายเอาไว้
เขาอธิบายว่าเป็นชื่อผู้ที่ได้รับรางวัล
ในการยิงธนูชนะ ระเบียบยาว 120
เมตร ใช้เป็นที่ยิงธนูแข่งกัน เขา
ถือว่าธนูเป็นสัญลักษณ์ของพระ

กวนอิม แสดงฐานะอันสูงส่ง ศร
เป็นเครื่องหมายของความหวังที่ไปสู่
เป้าหมาย

รูปหล่อที่น่าสนใจอีกอย่าง
หนึ่งคือเทพแห่งลม (ดูลักษณะศิลปะ
คล้ายๆ ศิลปะสมัยเสื่อม) เทพนี้จะ
มาคุ้มครองกวนอิมอีกที เทพ
แห่งลมนี้ทำให้เกิดเหตุร้ายก็ได้ ให้
คุณก็ได้ รูปร่างที่ท่าคือเทพเจ้าถือ
ถุงบรรจุลม ชีเมฆ

ที่ผนังของหอนี้ติดคันธนูไว้
เวลาמיבקไปใครมาที่สำคัญจะเชิญ
ไปยังธนูนี้ ปัจจุบันนี้ก็ยังมีต่อเนื่อง
กันอยู่เป็นการยิงเพื่อ “พุทธบูชา”

หลังจากนั้นดูรูปหล่อทอง
เหลืองรูปต่างๆ ถ้าใครเรียนวิชา
ประติมาณวิทยา (Iconogra
phy) คงสนุกดีทีเดียว ด้านหลัง
พระประธานยังมีรูปต่างๆ แปลกๆ
เช่น กัสสปะเป็นเทพที่ช่วยเด็ก ฉะนั้น
ถ้าจะทำบุญให้แก่เด็ก ๆ ที่เสียชีวิต
ไปให้บูชาเทพองค์นี้ มีรูปครุฑ ฤๅ
เซียน พระจันทร์ ฯลฯ

เดินไปอีกด้านเห็นรูปปั้นที่คู่กับ
เทพเจ้าแห่งลมคือเทพเจ้าแห่งฟ้าผ่า
ยังไม่ทันดูทั่วอีกตามเคย เขา
ให้ดูได้ว่ารูปนี้เรื่องอะไร ก็ถึงเวลา
จะต้องลากลับ เทียนถ้าไม่รีบกลับ
ก็จะไม่ทันรถไฟ

เรื่องเกี่ยวกับวัดนาคาเลาได้
เพียงเท่านี้